

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Prologus. Unde ea, quæ scripturus est, author hauserit, declarat,
nonnullaque de Apostolis eorumque successoribus præfatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A *retur, mirifice sit factum, miracula prodit memoria; verum hæc omnia non esse nisi mera figmenta, a San-dionysiano illo monacho anonymo, ut monasterii sui initia augustiora faceret, excogitata, eruditi hodie unanimes consensu omnes affirmant; ut certe hic locum neutiquam sibi vindicent. Idem quidem author aliud adhuc miraculum, dictum in finem non confectum, cap. ultimo narrat sequentibus hisce verbis: Hlodowius (Clodoveus II) itaque rex cunctis diebus absque bellis in regno pacem habuit; sed, fortuna impellente, quodam in extremis vitæ annis ad supra dictorum Martyrum corpora quasi causa orationis venit, volensque eorum pignora secum habere, discooperire sepulchrum iussit.*

autore as-
singuntur.

231 Corpus autem beati et excellentissimi martyris atque pontificis Dionysii intuens, minus religiose, licet cupide, os brachii ejus fregit et rapuit, confestimque stupefactus in amentiam decidit. Tantusque terror et metus ac tenebræ locum ipsum repleverunt, ut omnes, qui aderant, timore maximo consternati, fugæ præsidium peterent. Posthæc vero ut sensum recuperaret, villas quasdam ad ipsum locum tradidit; os quoque, quod de sancto corpore tulerat, auro ac gemmis miro opere vestivit, ibique resposuit. Sed sensum ex aliquantula parte recuperans, non autem integre recipiens, post duos annos vitam cum regno finivit; verum, si Clodoveus, uti hic a præfato anonymo, a Fredegarii continuatore, Hermanno Contracto aliisque narratur, in amentiam vere incidit, id equidem ei ob fractum et raptum S. Dionysii brachium non obvenisse, Hadrianus Valesius Rerum Francicarum lib. 20, pag. 212 contendit. Nec, ut contrarium sentiret, moveri potuit Francorum regum Gestis, a Bouqueto tom. 2 Rerum Francicarum pariter editis, in quibus, Clodoveus brachium B. Dionysii martyris, instigante diabolo, abscidisse, ac per idem tempus regnum Francorum pestiferis casibus concidisse cap. 44 legitur. Et vero, cum author, qui illa Francorum Gesta in litteras misit, Historiam suam non secus ac Gestorum Dagoberti scriptor anonymus, putidissimis fabulis, ut Bouquetus aliique merito affirmant, commaculavit, non est sane, cur ob id, quod de S. Dionysii Brachio, per Clodoveum, instigante diabolo, surrepto narrat, relatum a dicto sublestæ admodum fidei Gestorum Dagoberti scriptore anonymo miraculum, quo Clodoveus ob admissam in surripiendo S. Dionysii brachio irreverentiam divinitus amentia fuerit punitus, veritati certo consonum arbitremur.

patris,
idemidem
auctam, est
consecutus,

232 Id non a veritatis studio, sed a comminiscendi licentia promanasse, Rerum Francicarum lib. proxime cit. pag. 213 suspicatur laudatus Valesius. Audi, qui ibidem loquatur. Facile, inquit, adducor, ut credam, monachos Historiæ nostræ scriptores, ut semper rerum suarum admodum tenaces fuerunt, Chlodoveum ob fractum B. Dionysii brachium nimis audaciæ ac sacrilegæ cupiditatis arguisse, et, quod, Deo auctore aut saltem propitio, actum videri poterat, diaboli instinctu actum affirmavisse, confestimque principem insanum factum esse finxisse, ut omnes tam memorabili exemplo a simili conatu detererent, nec quisquam postea reperiretur, qui venerabilibus Beatorum reliquiis apud ipsos asservatis manus adjiceret, saris que eos depositis ac suis veluti thesauris

spoliaret. Ita hactenus ille; rectene, an secus, lector statuat. Undecumque interim præsumum illud miraculum profluerit, id ego, non secus ac reliqua omnia ab anonymo illo Gestorum Dagoberti fabulatore narrata miracula, figmentis incertis saltem narratiunculis autumo accensendum. Verum, etsi ea se deal sententia, certa equidem atque indubitata prorsus reor pauca, quæ e S. Marri biographo, e S. Audoeno et e S. Gregorio Turonensi supra retulimus, miracula, nec dubitandum apparet, quin ex hisce aliisque ad S. Dionysii tumulum, alibi que ejusdem patrocinio ante seculum VIII patris summopere identidem, qua Sanctus plurimis in locis gaudebat, veneratio tum increverit, ut jam supra asserui, quodque hic repeliisse modo contentus Commentario huic finem impono.

A ANONYMO.

ACTA,

Auctore Anonymo,

Ex editione a, a Felibiano ad abbatia San-dionysiana Historiæ calcem adjecta.

PROLOGUS.

Unde ea, quæ scripturus est, author hauserit, declarat, nonnullaque de Apostolis eorumque successoribus præfatur.

Gloriosæ Martyrum passiones, et pretiosa Domino spectante certamina, quamquam digna sint pro miraculorum dignitate conscribi, nequeunt tamen sine formidinis trepidatione compleri, quia cum magnarum rerum consideratur assumptio, non immerito operis timetur magnitudo, eo quod tantum sermo tenuis explicare non valet, quantum de se dici veritas passionis imponit. Tamen expositio tante rei arduum licet habere videatur initium, in hoc mens trepidatione respirat, quod opificem suum magisterium divinæ instructionis informat, et inchoantis initium ingenii præstitione commendat. Hæc ergo consideratione audaciam nimis temeritatis assumens, quæ longo temporis fuerant obumbrata silentio, ipsius divinitatis auxilio suscepta sunt revelanda. Quia ut habet testimonium veritatis, plus fidelium sunt relatione comperta, quam probentur ad nos lectione transmissa b.

Author esse,
quæ diu fuerant
obvoluta silentio,
e fidelium relatione.

2 Unde non sine certa astimatione cognoscitur, quod novitas adhuc credentium populorum, Gentilium crudelitate conterrita, formidavit scribere, quod tamen gaudebat Dei famulos meruisse, cum sine dubio judicentur scripta, quæ fidelium sermo testatur impleta. Credendum enim de his est, et, abstersa dubietatis nube, totis viribus confitendum, eos, qui pro confessione Domini ac Dei nostri digni fuerunt subire martyrium,

b
pauciora etiam,
quam deberet, recolente,
litteris commendaturum, affirmat.

A. ANONYMO.

martyrium, etiam ampliora tolerare valuisse, quam videtur succedentibus ætatibus relatio per populos transmissa recolare. Id ergo supplicatio communis obtineat, ut veniam consequatur devotus, si quid de virtutibus prætermisit ignarus. Nam etsi omnia non esse solvantur, credere tamen universitas mereatur, ut de Dei famulis etiam majora sentiat, quam sermo passionis explanat. Qualiter enim cultorem Domini locus ejus gaudens patrocinio habere promeruit *c*, quomodo aliorum Sanctorum victum illi agnoverimus fuisse consortium, sicut fidelium relatione didicimus ipsorum juvenamine martyrum, quantum de se scire tribuant, explicemus *d*.

d
nonnullisque
generatim
de Apostolis
eorumque
successori-
bus.

3 Post Domini nostri Jesu Christi salutiferam passionem, post Resurrectionis unicæ singularisque mysterium, post Ascensionem ejus, qua manifestavit hominibus numquam se defuisse quo rediit, Apostolorum predicatio universis gentibus profutura successit. Qui cum imminere suas cernerent passiones, quod Domino nostro Jesu Christo docente didicerant, repleti spiritus Sancti gratia docuerunt; adeo ut, fide crescente, non pauci mererentur fieri Confessores, quos modo Ecclesia catholica gaudet promeruisse Martyres. Hos ergo quorum virtutem persecutorum non prevaluit superare conflictus, quos ad auri similitudinem, reddidit flammarum examinatio pretiosos, ad suscipienda mandata Domini idoneos Apostolorum esse judicavit electio, quibus Evangelica semina semper a gentibus servanda committerent, electisque viris Dei dispositione providenter honorem decreverunt episcopatus adjungere, quo facilius eorum predicationibus acquisiti ad ministerium sacri proveherentur altaris.

*ac nomina-
tim de Sa-
turnino et
Paulo Nar-
bonensi præ-
missis, ad
argumen-
tum suum
esse accen-
git.*

4 Ex qua Confessorum turba, sanctum et venerandi meriti Saturninum e urbs Tolosana promeruisse gaudet episcopum, quem impietas spectantis populi posterioribus tauri multis ex funium nexibus ligatum dedit Capitolii gradibus illidendum. Ubi sancti capitis soluta compage cerebrum frequentis illisionis dispersit injuria: sed talem dicessum, ad Dominum secutus est ascensus. Felix tanti meriti, tantæque persona virtutis, cui concessum est, primum esse doctorem, post, martyrem, qui quod docuit verbis, evidentibus implevit exemplis. Simili etiam gratia beatissimus Paulus, *f* antistes atque confessor, Narbonensem provinciam salutari acquisivit eloquio: quem ita labor domesticæ tribulationis exercuit, ut verum Domini esse famulum approbares. Sed gratias tibi, Domine Jesu Christe, qui infestantis inimici tela probationem fidelium tuorum permisisti esse, non vulnera, et talem tuis præstas pro labore mercedem, ut nullum tuorum fuisse gaudeat hostis imbellem. Dum ergo ad peculiaris Patroni *g* gesta suscepti officii tendit obsequium, non ex asse, quæ de Servo Dei sunt compta, prosequimur, sed, immemores sui non fuisse, sufficiat, in talibus enim causis magis convenit fideles credere, quam possit relatio humana monstrare.

c Per locum, cultoris Domini seu Dionysii *D* patrocinio gaudentem, auctor certe non alium hic intelligit, quam qui ætate sua S. Dionysii corpus complectebatur, assiduisque Sancti hujus patrocinio patris miraculis, ut infra num. penultimo scribit, honorabatur; cum autem locus hic, uti ex iis, quæ num. 12 et seq. memoriæ prodit, intelligitur, esset is ipse, quo Sanctorum nostrorum corpora, curante muliere ethnica, terræ fuerant mandata, consecrarium fit, ut hæc ab eo tempore, quo primum fuerant humata, ad suam usque ætatem eodem semper loco quiescisse auctor noster existimari.

d Vide, quæ jam monui ad lit. b.

e De sancto hoc Martyre ac primo Tolosano episcopo, qui eodem, quo S. Dionysius, tempore in Gallias ad prædicandum Evangelium venit, loco non uno sermonem in Comment. prævio instituit, deque eo pluribus, cum ad xxxix, quo Fastis sacris exstat insertus, Novembris diem ventum fuerit, erit agendum. Consuli interim possunt egregia plane ejus Acta, a Ruinartio inter sincera et selecta a pag. 109 relata; ubi illum re vera eo, quo hic refertur, modo martyrium subisse, studiosus lector inveniet.

f Hunc quoque cum SS. Dionysio, Saturnino aliisque quatuor episcopis seculo tertio medio in Gallias Evangelii prædicandi ergo missum, Gregorius Turonensis lib. 1 hist. Francorum cap. 28 memoriæ prodit; ast hic a veritate devium esse hunc scriptorem, non pauci contendunt. Reclene, an secus, statueri poteris ex iis, quæ ad xxxii Martii diem, quo S. Paulus, Narbonensis episcopus, in Martyrologio Romano aliisque Fastis sacris annuntiat, de sancto hoc confessore commentatus est Henschenius noster. Nec supervacaneum fuerit etiam consulere tom. 4 Monument. Ecclesiast. a pag. 169 Tillemontium.

g Ex hoc, alioque, de quo jam hic ad lit. c, textu, anonymum nostrum Actorum auctorem et in S. Dionysii monasterio scripsisse, et pro peculiari patrono Dionysium habuisse, monachumque adeo aut etiam abbatem San-dionysianum existisse, Dominus Le Beuf in novis suis in Historiam Parisiensem Observationibus, in Commentario, Actis hæc prævio, sæpissime laudatis, existimavit; verum de re hac censendum quid arbitrer, ibidem num. 17 et seq. exposui.

ANNOTATA.

a De hac alteraque anteriori horum Actorum editione Comment. prævium num. 1 et 21 videsis.

b Vel hinc, æviguam dumtaxat fidem mereri anonymum horum Actorum auctorem, non inepte colligas. Ad Comment. præv. num. 15 et seq.

CAPUT